

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΟΙΚΕΙΑΚΑΙ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

25. Τῷ μεγάλῳ σκευοφύλακι Παλασίῳ.

Τῆς ἐπεράστου καὶ περισπουδάστου μου συμβίου τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγὴν ταῖς ἰυγξὶ τῶν λόγων παραπέμπη, καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἀνίαν ἀπαλεῖψαι πειρᾶ, ποικιλίαν ἐνθυμημάτων εἰσκυκλῶν, οἷοις τὴν βαρύτητα καὶ πικρίαν τοῦ πένθους οἶει κολασθῆναι καὶ ὑφεθῆναι, τὰ μὲν ἀπὸ τινων γραφικῶν χρήσεων, τὰ δὲ ἐκ τῆς θύραθεν φιλοσοφίας ἀποδρεπόμενος καὶ τοῖς γραφομένοις παραπλέκων.

Καὶ σὺ μὲν δαιμονίως ἀκμὴν πραγματεύῃ περὶ τὴν τοιαύτην ἀτυχίαν, μηδαμῇ παρεῶν ὀπόσα ψυχὴν ἀλγοῦσαν ἱκανώτατά σοι φαίνεται παραμυθήσασθαι καὶ εἰς τὸ ἄλυπον ἐκβιάσασθαι. Ἐμοὶ δὲ τὸ ἄλγος ἀπάρακλητόν ἐστι καὶ ὅλως ἀφόρητον, καὶ παρ' αὐτοῦ τὰ ὄπλα, οἷς παρὰ τῆς φιλοσοφίας ἀνέκαθεν ἐπεκοσμήθημεν, ὁμοῦ πάντα τέθραυται. Οὕτω δεινῶς ἐάλωκα τοῦ πάθους, καὶ τῇ λύπῃ βεβάπτισμαι, καὶ τὸν ροῦν οὐκ ἔχω στῆσαι τῶν δακρύων, καὶ ἀνανδρίας κατηγορήσωσι, καὶ μαλακότητος καὶ εὐπαθείας ¹⁾ ἐμοῦ καταγελάσωσι φίλοι τε καὶ στυγοῦντες. Οὐκ οἶδα γὰρ ὅπως ἐντρυφῶ τῷ παθήματι καὶ ἀναψυχὴν οἶμαι τὴν ὑπερβολὴν αὐτοῦ· δοκῶ τε τοῖς θρήνοις, τοῖς ὀλοφυρμοῖς, ταῖς ὀλολυγαῖς. τοῖς δάκρυσιν τῆς ψυχῆς ἀνακουφίσαι τὸ ἄχθος. Καὶ δὴ ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὕπαρ τε καὶ ὄναρ ὁμιλῶ τῇ φιλτάτῃ κοινωνῶ καὶ ἔκφρων ὅλως ἀπ' ἑμαυτοῦ γίγνομαι, τῇ θανούσῃ προσημμένος ἡμίπνους, ἡμιθνής ²⁾. Ἰὶ γὰρ ψυχῆς ἐστὶ τὸ ζῆν, ἀλλ' οὐ τοῦ σώματος, τῆς ζωῆς ἐν ἐμοὶ σκιά τις ἐναπέμεινε, τῆς ψυχῆς μόνον οὐ ξυναποπτάσης καὶ συνεκδεδημηκυίας· καί, νῆ τὴν ἀλήθειαν, τὰς ἐν σώματι χρείας ἐκτελῶν οὐκ αἰσθάνομαι, τῇ μὲν ἀνάγκῃ διακονῶν, οὐκ ἀπολαύων δὲ οὔθ' ἡδονῆς, οὔτ' ὀδύνης, πλὴν ὅσῃν γε δοίῃ ἢ ἐμὴ ποτε μὲν ἀγλαΐα, νυνὶ δὲ πένθους ὑπόθεσις, τρυφὴν παρασχοῦσα τὴν ἐν τῷ πένθει διαμονήν.

¹⁾ «ἡδουπαθείας»

²⁾ «ἡμιθνής»

Ποίοις οὖν θέλκτροις ἢ ποίοις φαρμάκοις τὸ ὑπερβάλλον δυνήσῃ κηλῆσαι τῆς λύπης, τὸ ὀριμὸν καταπραῦναι τῶν ἀλγηδόνων, τὸ πικρὸν ἀφελέσθαι τῆς ἀνίας; Τοῦ τοίνυν ἀλγήματος ἄρ' οὐ πολλάς ἔχω καὶ μεγάλας καὶ λίαν ἐνδόξους αἰτίας, τῆς ζημίας οὐκ οὔσης εὐκαταφρονήτου; Καὶ συναينوῦσι δὲ καὶ ὅποσοι τὸ τοῦ σώματος οὐχ ἦττον ἢ τὸ τῆς ψυχῆς καὶ τὸ τοῦ νοῦς κάλλος ἴσασι τῆς μακαρίτιδος τοσοῦτόν γε γεγονός, ὥστε μήτοιγε τὰς νῦν ἀκμαζούσας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπ' ἀρετῇ καὶ φρονήσει πάλαι θαυμαζομένας πολλῶ μέσῳ ὑπερενηνοχένας· καὶ ὅπερ, εἰ καὶ πρὸς τὴν ἄλλην πλεονεξίαν εὐτελές, ἀλλ' οὐ παροράται γε τοῖς ἐπαινοῦσι, τὸ γένος ἐκ μητρὸς μὲν ἤλαυνεν ἐκ Μολδαβίας τὸ βασσαρβικόν, ὃ πολλοὺς ἔδωκε τοῖς Μυσοῖς ἡγεμόνας· ἐκ πατρὸς δὲ τὸ ἐν Βυζαντίῳ περίφημον τῶν Χρυσοσκουλαίων. Ἄλλ' ὅμως εὐγενεΐα καὶ γενναϊότητι ψυχῆς τὸ γένος ἐκόσμει εἰς μεγαλοφυΐαν συμπεπλασμένη· ἅμα δὲ τῇ ἐκ βρέφους ἀπαλότητι εὐθὺς ἀνατροφῆς ἔτυχε τῆς ἀρίστης, γράμμασι προσχοῦσα¹⁾ τοῖς εὐσεβέσι, καὶ ὧν ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγιστεύεται σεπτὴ Ὀρησκεία, πάντων ἐξηρτημένη καὶ ἀκμάζουσα. Καὶ κάλλει μὲν ἐξήνθει μέχρι τοῦ ὑπερηφάνου· σεμνότητι δὲ τρόπου καὶ πραότητι καὶ ἐπιεικείᾳ, οἷον ἡδύσμασι, διέχεε τὸ τῆς ὥρας ὑπέρογκον. Καὶ δῆτα σύγκρατον ἦν αὐτῇ²⁾ τὸ κατ' ἐπιπολὴν ἦθος καὶ σύμμετρον εὐρυθυμία καὶ εὐπρεπεία, τῆς μὲν φύσεως ἐπαιρούσης³⁾ αὐτὸ εἰς τὸ μετέωρον, τῆς δὲ προαιρέσεως καὶ τοῦ ἐθισμού συστέλλοντος ἐπὶ τὸ εὐέντευκτον καὶ ἀστεῖον. Χάριτες ἀμέλει, ὅποσαι, τῆς φύσεως καὶ τῆς τύχης ἐπιδαψιλευομένης, τὸ ἀνθρώπειον ἐνηβρύνετο, τῶν ἀκροτήτων ἐξικνούμεναι, περιέστερον τὴν αὐτῆς κεφαλὴν· ἀλλὰ γε τῇ κράσει καὶ μίξει τῶν ἐναντίων ἀνθείλκοντο, καὶ περὶ τὸ μέσον ἐνίδρυντο⁴⁾ καὶ ἀλλήλας ἐνηγκαλίζοντο. Καὶ δὴ θαυμασίως καὶ ὑπερφυῶς ἐν αὐτῇ φειδοῖ συνῆπτο δαψίλεια, τῶν μὲν περιττῶν ἐξίσης ἀφρεστῶσαι,⁵⁾ τῶν δὲ εἰκότων ἀντε-

1) Ἐπ. καὶ Χειρ. «προσχοῦσα»

2) ἀντὶ τῆς «αὐτῇ» κεῖται ἐν τῷ Ἐπ. «ἐπὶ»

3) «ἀπαιρούσης»

4) Ἐπ. καὶ Χειρ. «ἐνίδρυνται»· ὡσαύτως ἐτέθη ὀλίγον κατωτέρω ἐν τῷ κειμένῳ «συνῆπτο, ἐκκέχυτο» ἀντὶ «συνῆπται, ἐκκέχυται»

5) περιττεύει ἐν Ἐπ. τὸ «ἐκατέρως»

χόμεναι, καὶ συμφυόμεναι τῇ καταλλήλῳ καὶ ἐπαμφοτερίζουσῃ ὕλῃ, ὥστε, φειδοῦς ἐπιτεμνούσης, μὴ στενοῦσθαι (*τὴν ἐκτένειαν, καὶ ἀφειδίας ἐπιούσης καὶ ἀφθονίας, μὴ σκεδάννυσθαι τὴν*) περὶ τὸ μέλλον προμήθειαν· οὐ μὴν εἰς ἀναλώματα καὶ δαπάνας ἐκκέχυτο, τῶν δεόντων ἀεὶ στοχαζομένη, καὶ μηδὲ τῶν μεγάλων ἐν τοῖς προσήκουσι φειδομένη, μηδὲ τῶν εὐτελῶν ἀφειδοῦσα παρὰ καιροῦς, ἀλλὰ λόγῳ συζῶσα καὶ σταθμῶσα καὶ στόμα καὶ χεῖρα. Καὶ διὰ ταῦτα δὴ συγκαταλέγεσθαι ταῖς μεγαλοπρεπεστάταις, συναριθμεῖσθαι δὲ καὶ ταῖς οἰκονομικωτάταις καὶ κηδεμονικωτάταις, καὶ τὸν ἐξ ἑκατέρας ὑποθέσεως ἔπαινον· πλουσίως ἀποθηρεύσασθαι,¹⁾ καὶ μὴ τὴν τύχην, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν οὐ μείον ἢ τοῦνομα γενέσθαι βασιλείον²⁾).

Ἔτι δὲ τῶν ἀλλοτρίων οὐδεμία τις αὐτὴν κατεῖχεν ἔφεσις, ἀλλ' ἔχαιρε καὶ ἐγάνυτο³⁾ τῇ εὐροίᾳ καὶ τῇ εὐμοιρίᾳ τῶν συμπολιτῶν, καὶ ἐπαύξειν αὐτοὺς προὔθυμεῖτο τὰ μέγιστα, τῶν τε οἰκείων μετεδίδου τοῖς ἐπιδεδομένοις, καμὲ πρὸς εὐποιίαν ὑπερεθέρμαινε καὶ παρωρμαῖτο λόγοις, οἷς ὑπερίσχυε, τῆς πειθοῦς ἐκ φύσεώς γε καὶ ἀνατροφῆς καὶ παρεδρευούσης καὶ ἐνοικούσης αὐτῇ. Δικαιοσύνης ἄρα καὶ ἐπιεικείας ἀεὶ πλεῖστον ἐποιεῖτο λόγον, τὸ πᾶν ἀπολωλέναι καλῶς οἰομένη, εἴ τις ἐξ ἀδίκου προσθήκης ἀπόμοιρα τούτῳ προσγίγνοιτο. Σωφροσύνην δὲ καὶ σεμνότητα διὰ παντὸς ἤσκει, ταύτην εἶναι γυναιξὶ τοῦ βίου τὸ κεφάλαιον καὶ νομίζουσα καὶ διδάσκουσα καὶ φυλάττουσα. Ἦσκει δὲ αὐτὴν καὶ οἶκοι καὶ παριοῦσα καὶ βαδίζουσα καὶ καθημένη καὶ ὁμιλοῦσα καὶ ἀκροωμένη καὶ μὴν καὶ βλέπουσα, ὥστε σωφρονεῖν αὐτῇ τὰς αἰσθήσεις, σωφρονεῖν τὸν νοῦν, σωφρονεῖν τὴν γλῶτταν, σωφροσύνην κυδαινούσῃ καὶ ἐν τοῖς προπυλαίοις καὶ ἐν τοῖς ἀδύτοις, καὶ ἐκ τούτων ὁμολογεῖσθαι πᾶσι καὶ πάσαις σωφροσύνης ἔμπνουν ὑπόδειγμα καὶ ἔμψυχον ἱερόν.

Καὶ δὴ τοῖς ἐκ φύσεώς οἱ κρίνοις παρεμίγνυτο τῆς ἀγνείας ὁ μαργαρίτης, καὶ τῷ κατὰ τὰς παρειὰς φοινίσσοντι συνεφύρετο τὸ τῆς αἰδοῦς

(* . . . *) Ἐν τῷ Ἐπισ. παρελείφθησαν ὅλως.

¹⁾ « πλουσίως ἀξίαν εἶναι ἀποθηρεύσασθαι »

²⁾ Ἐπ. βασιλείαν »· Χειρ. « βασιλείαν ».

³⁾ « ἐγάνυτο »

ἀένανον ¹⁾ ἐρύθημα· ἐτείχιζε δὲ ταύτας τὰς ἀρετὰς ἀνδρεία καὶ ρώμη καὶ μεγαλονοία, μηδέσιν ἀτυχήμασιν ὑφισταμένη, μηδεμιᾶ κακῶν προσβολῇ καταπατουμένη, ἀλλὰ τοῖς ἀντικειμένοις ὑπερανίσχουσα καὶ τὴν κεφαλὴν αἰρομένη, καὶ τὸ φαιδρὸν τῆς ὄψεως ἐν ἀλώσεσιν, ἐν δεσμοῖς, ἐν ἀτυχίᾳ, καὶ δημοσιεύσει ²⁾ τῶν ὑπαρχόντων, καὶ οἰκιῶν ἀφαιρέσεσιν, ἀθόλωτον ἐτήρει καὶ ἀναπόπλυτον, ³⁾ αὐτὴ τε ἄμαχον σώζουσα τὴν τῆς ψυχῆς ἀκρόπολιν, καμὲ παραμυθουμένη, καὶ τὴν ἐμὴν λύπην ἰωμένη τοῖς ἐκ λόγων φαρμάκοις, ἔνθα καὶ ὑπὲρ ἀνθρωπὸν τι ἐξεθειάσατο, τὴν ἔπειτα θεῶθεν ἐπανιοῦσαν εὐποτμίαν μαντευσαμένη. Καὶ τοιαύτη μὲν ἐγένετο περὶ τὴν ἀτυχίαν, ὥστε τὴν τύχην ἐκνικῆσαι, μηδαμῶς ἐνδοῦσα τῷ τραύματι, ἀλλ' ὡσαύτως διάγουσα, ὥστε μηδεμιᾶ περιστάσει φανῆναι περιπεπτωκένας· καὶ πάλιν εὐμενεῖα Θεοῦ εὐδαιμονίας, καθάπερ ἠλπίζετο, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἐπιλαβομένην, μὴ τύφῳ τινὶ γαυρῶσαι, ἀλλ' ἀγαθῆς καὶ φαύλης τύχης ταῖς ἐπιβολαῖς, ταῖς μέχρι καὶ ἐξωλείας πολεμιαῖς ἀρετῇ καὶ μετριότητι, ἐξίστης ἀντέχουσαν ἀτρέμας ἴστασθαι, οἷα πύργον ἀκαταμάχητον.

Τοιαύτης ἄρα συμβίου καὶ κοινωνοῦ στερούμενος, πῶς οὐκ εἰς δάκρυα τήξομαι; πῶς οὐκ εἰς στεναγμοὺς ἀποπνεύσω ⁴⁾ καὶ ἀποψύξομαι; πῶς ἡ ἐμὴ ψυχὴ, εἰς αὐτὰ καταδραμοῦσα τὰ χεῖλη, ἀλύει καὶ ἐλιννύει περὶ τὴν ἐξοδον; ὦ θάνατε, ποῖ τυφλῶς ἀφῆκας τὸ βέλος; πῶς οὐκ ἠδέσθης τὴν ἀωρίαν; πῶς οὐ κατοικτίσω παῖδας ἀνηλίκους; ⁵⁾ ὡς ἀνηλεῶς ἀνήρπασας τὴν καρδίαν ἀπὸ τῶν σπλάγγνων· ὡς ἐκ τῆς καρδίας τὴν ψυχὴν ἐχώρισας· ὡς ἐξ ὀφθαλμοῦ τὴν κόρην ἀνώρυξας! Τί ἀδικεῖς οὕτω, τῶν συμφυέντων μερῶν τὸ μὲν ἀφελόμενος, τὸ δὲ καταλιπὼν ἀνιώμενον; ἢ οὐκ ἔδει σε ταχῦναι τὴν ἀφαίρεσιν, ἢ οὐ δεῖ σε βραδῦναι περὶ τὴν ἀναίρεσιν. Ἐμοὶ γὰρ ἄλυπος ἡ τοῦ συναμφοτέρου φθορά. Καὶ δὸς ἄρα μιᾶ πληγῇ τῇ λυπούσῃ συναπᾶραι καὶ συναπιέναι τὸν λυπού-

¹⁾ «ἀένανον»

²⁾ Πολλαχρῶς τοῦ Χειρ. κεῖται «δημοσιεύσει» ἀντὶ «δημεύσει»

³⁾ «ἀνυπόβλητον»

⁴⁾ «ἀπνεύσω» Χειρ.

⁵⁾ Ἐπ. καὶ Χειρ. «ἀνήλικας»

μενον· καὶ συμπαυσάσθω καὶ συναρθήτω ἢ σκηνή τῇ τραγωδίᾳ· τῇ νεκρᾷ συνεκφερέσθω τὸ φορεῖον· συνακολουθείτω τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, τῷ σώματι ἢ σκιά¹⁾). Σκιά γὰρ ἐλείφθην ἄνευ σώματος, ἀλωμένη, τεταραγμένη, ἰσχνή, μόνον οὐκ ἀφανής, προσφερῆς ταῖς παριούσαις, ἡλίου ἐπὶ κνέφας ἰόντος, σκιάϊς.

Κάκεινή μὲν ἐν τάφῳ κεῖται, τῆς ἐμῆς οὐκ ἐπαιθανομένη λύπης, ἢ σὺν ἐμοί ποτε καὶ ἀλγοῦσα καὶ ἀγαλλομένη· αὐτὸς δὲ νεκρὸς εἰμι, τῇ λύπῃ μόνῃ συζῶν, ὀδύνας ὑπολειπόμενος καὶ ἄπνους περιφερόμενος, νέκυς ἄταφος, τεθνεὺς ἔμπνους, ζῶν ἄβιος, εἶδος ἄμορφον. Καὶ τοιοῦτος ἄρ' οὖν ὁ ἐμὸς ὕστατος βίος, ἢ ἐμὴ τελευταία διαγωγή καὶ δίαιτα· οὔτε γὰρ ἔτι ἐπὶ μακρὸν ἀνατλήναι δυνήσομαι τραῦμα κατὰ τοῦ στήθους ἀνήκεστον. Αὕτη ἢ σχολή ἢ νυκτία, ἢ ἡμερινή, ἢ ἐν οἴκῳ, ἢ ἐν αὐλῇ· πλήττω στεναγμοῖς τὸν ἀέρα· βρέχω δάκρυσι τὸ ἔδαφος· ὀλολυγῆ προσκρούω τὴν τῶν φίλων ἀκοήν, μηδένα παρηγοροῦντα προσιέμενος, μηδεμίαν παραμυθίαν ἀποδεχόμενος. Χαλεπὸς ὁ ὕπνος, ὁ μὴ τὴν φιλότατην μου κατ' ὄναρ ὑποτυπῶν· βαρὺ τὸ φῶς, τὸ στερόμενον τῶν ἐμῶν μαρμαρυγῶν· ἄσιτον τὸ ἄριστον, ἄσιτον καὶ ἄποτον τὸ δεῖπνον, ὧ μὴ συναριστῶμεν, ὧ μὴ συνδειπνοῦμεν· ἔρημος ἢ οἰκία, ἢ τῆς ἐμῆς συνομίλου τὴν ἐρημίαν ἔχουσα· δυσχερῆς τε καὶ κατηφής ἢ ἐπὶ ταύτην ἀπὸ τῶν πόνων ἀπονόστησις, ἢ μὴ ἄγουσα²⁾ παρὰ τὴν ὁμοδίαιτον. Πάντα³⁾ οὖν ἐμοί ποτε γεγένηται ἢ μακαρία, καὶ πρὸ πάντων νῦν ἐπιπολάζει τῇ διανοίᾳ· περίπτεται τοῖς ὀφθαλμοῖς· φθεγγομένης ἀκούειν οἶμαι· ὡς ἀποκρινουμένης ἀναπυθάνομαι. Βαβαί, πῶς ἀνέξομαι ταυτηνὶ τὴν ἀπουσίαν; βαβαί, τῆς ἀπουσίας πῶς ὑποστήσομαι τὴν ὀδύνην;

Ἄλλὰ σύ, τοῦ παντός ὁ κηδεμών, σβέσαι τοῦ πάθους τὸ δεινῶς οὔτω φλεγμαῖνον· μετακάλεσαι ἐπὶ τὸ πραότερον· σὸν τὸ τραῦμα, εἰ καὶ παρ' ἐμοῦ τοῖς ἀμαρτήμασιν ἐωνημένον· καὶ σὴ γενέσθω ἢ ἀποτομή, καὶ σὺ τὴν οὐλήν ἐπενεγκῶν παῦσον ἐμὲ δεινῶς ἀνιώμενον, καὶ τῆς θεομούσου φιλοσοφίας ὀναίμην, ἐπειδὴ τῆς ἔξωθεν τερατολογουμένης

1) «τὴν σκιάν».

2) «διάγουσα»

3) «ταῦτα»

ἀπαθείας οὐκ ἀπολάύω μηδέν· ἀλλ' ἐν γὰρ καὶ μόνον ἴαμα ὁ δυσδαίμων ἐφεύρημαι,¹⁾ ὃ καὶ σὺ ὡς Ἀχιλλέα τῶν λόγων²⁾ ἐκτάσσεις, τὸ τῆς προνοίας ἀνεξιχνίαστον, ἧτις οὐς μὲν προπέμπει, οὐς δ' ἐπισπᾶσθαι³⁾ βούλεται. Ἀντιβολῶ δέ, ὅπως, ἐπειδὴ ὄρισταί μοι τὸ κατόπιν ἰέναι, μὴ πολλῶ διαλείμματι ὀπίσω καταλιποίμην. Ὁ γὰρ ἀπὸ τοῦδε βίος ἔσται μοι πάντως ἀβίωτος, βίαιός τε καὶ πάνυ βαρύς. Καί γε τοσοῦτον ἀντιβολῶ, καὶ ὀδυνώμενον ἐπιμεῖναι καὶ διατρῖψαι λυπούμενον, ἔστ' ἂν ἐπίδω τοὺς προγενεστέρους υἱεῖς νεάζοντας, ἡλικίας ἐπιλαβομένους τῆς ἐλευθέρου καὶ αὐτεξουσίου, καὶ πραγμάτων οἰκονομικῶν τε καὶ πολιτικῶν ἐμπιστευομένους τοὺς οἶακας· ὄρφανία γὰρ ἀνήλικος ἐξωλεστᾶτη.

Καὶ σέ, ὦ φιλότης, ἱκετεύω μὴ ὡς ἐμὲ λόγους συνεῖραι καὶ διαρθρῶσαι παραμυθητικούς, εἰς οὐδὲν ὠφελήσοντας, τάχα δὲ καὶ παροξυνούοντας καὶ ὡσπερ ὄνυξι τὴν πληγὴν ἀμύξοντας· ἀλλὰ πρὸς τοὺς συνήθεις ἅπαντας πυκνοτάτοις ἀγγεῖλαι μηνύμασι τὴν ἐμὴν δυσκληρίαν, καὶ σφᾶς ἐπότρυνον, εἴ τις οἶκτος ἐνεῖη, τοῖς ἐμοῖς ὄδυρμοῖς ὄδυρμούς συνάψαι, καὶ δάκρυσι δάκρυα, καὶ τὴν φλόγα φλογὶ παρακαλέσασθαι, ἵνα παντοδαπῶ κοπετῶ καὶ παμπληθεῖ ὀρήνῳ τὸν ἄθλιον μόρον καταπενθῶσωμεν. Τοῖς γὰρ πενθοῦσι πένθους ὑπερβολαὶ προσήκουσι καὶ κοινωνίαι· καὶ ἐλπίζω, εἴ τις αἴσθησις τῶν ὧδε τοῖς ἀπιοῦσι, τῆς ἐμῆς λύπης τὸ μέγεθος εὐθυμίαν ἐπιδοῦναι τῇ μεταστάσει καὶ ἄνεσιν. Εἰ γὰρ ἀθυμοῦσιν αἱ ψυχαί, οὐκ ἀχθομένων τῶν ἐνθάδε ἐπὶ τῇ στερήσει τῶν φιλουμένων,⁴⁾ ἀλλ', ὡς τὸ ἀνθρώπειον ἔχει τὰ πολλά, περί τε ζῶντας

1) «ἐφεύρομαι»

2) Ἀχιλλεὺς λόγων = summa rationis.

3) «ἐπισπᾶσθαι»

4) Ὁ μακρὸς οὗτος καὶ κατὰ πρώτην ἐπιβολὴν δυσνόητος λόγος ἔχει ἐν Ἐπισ. καὶ Χειρογ. ὧδε «Εἰ γὰρ ἀθυμοῦσιν αἱ ψυχαὶ τῶν φιλουμένων οὐκ ἀχθομένων ἐπὶ τῇ στερήσει, ἀλλ' ὡς ἔχει τὰ πολλά περί τε ζῶντας καὶ θανόντας θηριωδῶς, τουτέστιν ἀγνωμόνως καὶ ἀμνημόνως τὸ ἀνθρώπειον ἐπιχαιρόντων κ. λ.» Ἀλλὰ πρῶτον μὲν τῶν φιλουμένων οὐκ ἀχθομένων εἶναι λίαν ἀπηχῆς· εἶτα δὲ ἡ γενικὴ φιλουμένων προσήκει μᾶλλον γὰρ τεθῆ κατόπιν τοῦ στερήσει ὡς προσδιορισμὸς αὐτοῦ (οὐκ ἀχθομένων ἐπὶ τῇ στερήσει τῶν φιλουμένων)· ὑποκείμενον δὲ τῶν ἀπολύτων μετοχῶν οὐκ ἀχθομένων ἐπιχαιρόντων μαστευόντων ἐτέθη τὸ ἐν Ἐπισ. καὶ Χειρ. ἐλλείπον τῶν ἐνθάδε, ἅμα μὲν ἵνα βαίνῃ ὀμαλώτερον ἢ συν-

καὶ θανόντας θηριωδῶς, τουτέστιν ἀγνωμόνως καὶ ἀμνημόνως ἐπιχαιρόντων, καὶ τοῦ μὴ πενθεῖν ποικίλη κιβδηλία μαστευόντων ἀφορμὰς καὶ προφάσεις, τάχα τὴν ἐκ τῆς ἐκδημίας καὶ ἀπουσίας (τοιαῦτα γὰρ ἡ λύπη παραπαίει καὶ συνδιαπλάττει, (*καὶ ἀπίτω παραληροῦσιν ἐξ ἀνίας ὁ φθόνος*)) συναίσθησιν καὶ ἀθυμίαν τῶν ἀποιχομένων συστελεῖ καὶ κολάσει, καπὶ τὸ ἀνεχτικώτερον καὶ εὐδιώτερον μετοίσει ὁ τῶν ὧδε καταλειπομένων Ὁρῆνος καὶ κοπετός. Καὶ δῆτα μὴ τιμὴν μόνον παρὰ τοῖς ἐπιβιοῦσι καὶ γέρας ἢ κηδεῖα, ἀλλὰ καὶ ἀνεσιν καὶ θυμηδίαν ἐπάξει τοῖς ἀποβεβιωχόσιν.

26. Τῷ Πρωτεκδίκῳ Κ. Σπαντωνῆ.

Τὰ παραμυθητικὰ γράμματα τῆς σῆς λογιότητος, τὰ μετὰ πολλῆς εὐνοίας τὴν ἐπισκήψασάν μοι λύπην ἀπαλεῖψαι πειρώμενα, τοσοῦτον ἐδέησεν ἐφικέσθαι ¹⁾ τοῦ σκοπούμενου, ὥστε καὶ μᾶλλον ἐξαγριᾶναι καὶ εἰς μείζον' ἐξᾶραι φλόγα τῆς ἀθυμίας τὸν πυρσόν. Τὰ μὲν γὰρ μέτρια πάθη τοὺς παρηγορητικούς λόγους οὐ μόνον οὐκ ἀποκρούεται, ἀλλὰ δὴ τούτοις, καθάπερ ἐπιπλάσμασι καὶ ἐπιθέμασι, καταμαλάσσεται, καὶ οὐκ ὀλίγον ὑφίησι τῶν ἀλγηδόνων· τὰ δὲ καίρια καὶ τῶν μυελῶν αὐτῶν καθικνούμενα οὔτε φίλων παρηγορίαν, οὔτε συγγενῶν παράκλησιν προσίεται, οὔτε φιλοσοφικαῖς ἀποδείξεσιν ὑπενδίδωσιν, οὔτε λόγοις ἠθικοῖς καθυπείκει, πᾶν ἀποσειέται φάρμακον, πᾶσαν ἰατρείαν ἀποποιεῖται, ὅλην ἐπινέμεται τὴν ψυχὴν, διὰ πάντων ἔρχεται τῶν μελῶν, πάντα κατέδει,

ταξίς, ἅμα δὲ διότι οἱ ἐνθάδε ἀντίκεινται ταῖς ψυχαῖς, ὡς ἀντίκεινται ὀλίγον μὲν ἀνωτέρω οἱ ὧδε τοῖς ἀπιουῦσιν, ὀλίγον δὲ κατωτέρω οἱ ὧδε καταλειπόμενοι τοῖς ἀποιχομένοις. — Μείζονος σαφηνείας χάριν ὡσαύτως ἐν τῷ κειμένῳ προετάχθη τοῦ ρήματος ἔχει ὡς ὑποκείμενον τὸ ἀνθρώπειον, ὅπερ ἐν Ἐπιστ. καὶ Χειρογ. ἀποσχορισθὲν ἐτέθη μετὰ τὸ ἀγνωμόνως καὶ ἀμνημόνως.

(* . . . *) ἔλλείπει ἐν τῷ Ἐπιστ.

¹⁾ «ἐφικέσθαι»

καὶ αὐτῷ δὲ τῷ ἡγεμόνι νοὶ πολλῇ προσκρούσαντα τῇ ρύμῃ, ¹⁾ καὶ μονονουγὶ τῆς ἰδίας ἔδρας αὐτὸν κατασπάσαντα καὶ εἰς τοῦδαφος ρίψαντα, καθάπερ δοριάλωτον ὄπισθεν ἐπισύρεται.

Τοιοῦτον ἄρα πάθος ἀνερράγη μοι ἐπὶ μέσης ψυχῆς, καὶ ἀθρόον ἐπεισφρῆσαν ²⁾ τὴν ἐπέραστον σύζυγον ἀφήρπακέ μου τῶν κόλπων· ἦς τὸ μὲν γένος ὅτι βασιλείων ἄλλοι λεγόντων, καὶ τὴν προγονικὴν ἐξυμνούντων λαμπρότητα· ἐγὼ δὲ τὸ εὐγενές τῆς ψυχῆς, τὸ σῶφρον καὶ κόσμιον τῶν ἡθῶν, τὸ ὑπερβάλλον καὶ εἰλικρινές τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας, τὸ μετὰ φρονήσεως οἰκονομικόν, τὴν περὶ τὰ τέκνα φιλοστοργίαν καὶ τὴν περὶ ἐκείνων ἀγωγὴν ἐπιμέλειαν, καὶ ἵνα συλλήβδην εἶπω, τὸ λοιπὸν τῶν ἀρετῶν σμῆνος, ὃ (*πασῶν γυναικῶν αὐτὴν ἐξαῖρον*) ἐπὶ τινος θειοτέρας ἔδρας ἐκάθιζεν, ἀναλογιζόμενος, τῇ λύπῃ ὑποβρύχιος γίγνομαι, ἐφίημι τὸν ροῦν τῶν δακρῶν, ἀνοίγνυμι τὸν δρόμον τοῖς στεναγμοῖς, καὶ τοῖς μὲν βρέχω τὸ πρόσωπον, τοῖς δέ, οἶονεὶ νέφεσιν, ἐμπίπλημι τὸν ἀέρα, καὶ τῷ πάθει κατατρυφῶ, ὄλος ἐκείνου γιγνόμενος.

Εἰ δέ τις λογισμὸς ὑπείσέλθοι, τὰ θειοτέρα τινὶ προνοίᾳ καὶ προμηθείᾳ συμβαίνοντα γενναίως φέρειν καὶ καρτερικῶς παραγγέλλων, τοιούτοις λόγοις αὐτὸν διαλύω, ³⁾ κάκειθεν Ὁρήνων ἀφορμὴν ἐμαυτῷ θηρῶμαι καὶ πρόφασιν μνῶμαι μείζονος πένθους· Θεὸς σε διὰ πλῆθος ἀμαρτημάτων κολάζει, φημί· σὺ δὲ τῆς ἐκείνου παιδείας ὀλιγωρεῖς; Θεὸς σε μαστίζει· σὺ δὲ ἀναισθητεῖν βούλει πρὸς τὰς πληγὰς; Θεὸς ἰσορρόπῳ δικαιοσύνης πλάστιγγι ἐπιμετρεῖ σου τοῖς πλημμελήμασι τὰς ποινάς· σὺ δὲ δακρῶν φεῖδῃ καὶ στεναγμῶν; ἐκεῖνος κολάζει· καὶ σὺ τὴν ἐκεῖθεν ἀνακύπτουσαν πικρότητα εἰς γλυκύτητα μεταβάλλειν ἐπιχειρεῖς; Ὁρήνησον μᾶλλον, καὶ γὰρ ἵνα Ὁρηνήσης ἐμάστιξε· στέναξον, ὅτι τοῦτο τῷ πέμψαντί σοι τὴν λύπην ἐστὶ πρὸς θυμοῦ.

Καὶ δὴ ὅποιονοῦν Ὁρήνων κώλυμα ἐκποδῶν ποιούμενος, Ὁρηνῶ τὴν φιλτάτην, καὶ οὐ παύσομαι Ὁρηνῶν ἐφ' ὅσον βιώσομαι.

¹⁾ «ρύμη»

²⁾ «ἀπεισφρῆσαν»

(*...*) ἐλλείπει ἐν τῷ ἱεριστ.

³⁾ «διαλύων»

27. Τῷ Πρωτεκδίκῳ Κ. Σπαντωνῆ.

Τοιοῦτον ἄρα φίλος εἰλικρινῆς, πανταχόθεν πρόφασιν ἑαυτῷ θηρώμενος, ὅπως ἐχεγγύους παρέξει τῷ φιλουμένῳ τῆς ἐνδομυχούσης εὐνοίας τὰς ἀποδείξεις. Καὶ δῆτα οὐ μόνον ἐν ταῖς τῶν συνήθων εὐημερίαις τῆ ἰλαρότητι καὶ φαιδρότητι τοῦ προσώπου καὶ τῆ κοινωνία τῆς τύχης τὴν φίλιον ἐμφανίζει διάθεσιν, ἀλλὰ δὴ καὶ δυστυχοῦσιν αὐτοῖς καὶ ἀθυμία πιεζομένοις ὑποτιθέμενος ὅσα περ ἱκανὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς λύπης ὑποχαλάσαι, φανερόν καθίστησι τὸ εὖνουν τῆς διαθέσεως.

Τοιαύτην ἐγὼ πρὸ πολλοῦ εἰδὼς εἶναι τὴν ὑμετέραν φιλότητα, καὶ νῦν οὐχ ἤττον ἔγνωκα τοῖς παραμυθητικοῖς αὐτῆς ἐντυχῶν γράμμασιν, οἷς τὴν ἐκ τῆς ἀώρου ἀπαλλαγῆς τῆς ἐπεράστου μοι συζύγου τῆς μακαρίτιδος ἐπισκήψασάν μοι βαρυτάτην λύπην μάλ' εὐφυῶς κουφίσαι πειρωμένη, βεβαίαν τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας πίστιν παρέχεται. "Ὅθεν τὸ μὴ λαβεῖν ὕφειν τὴν ἀθυμίαν τοῖς γράμμασι, τῷ μεγέθει τοῦ πάθους ἀνατιθέμενος, τῆς εἰς ἐμὲ καλλίστης γνώμης καὶ προαιρέσεως πολλὰς γινώσκω τὰς χάριτας, πᾶν αὐτῇ θυμῆρες ἐπευχόμενος. "Ἐρρωσο.

28. Τοῖς παισίν.

"Ἐρρωσθέ μοι, φίλτατοι: ἔρρωμαι καὶ γὰρ καὶ διατηροῖα διὰ παντὸς ἡμᾶς ἔρρωμένους ἢ ἐξ ὕψους εὐμένεια.

29. Τοῖς αὐτοῦ παισίν.

Φεῦ τῆς ραθυμίας καὶ τῆς νωθείας! ἤκουσι γὰρ γραμματηφόροι ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, ἀπὸ Μυσίας συχνοί· ἤκει καὶ γράμματα συχνὰ παρὰ τῶν φιλούντων ἡμᾶς· ἀδημονοῦσι δὲ καὶ αὐτοί, ὅσα καὶ αὐτοῖς,

ὅτι ραστώνευόμενοι γράφειν ὀκνεῖτε καὶ περιφρονεῖτε φύντος, τῶν ὑμετέρων ὀρεγομένου γραμμάτων, καὶ τὴν οἰκονομίαν εἰδέναι τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν ἐν λόγοις ἐπίδοσιν. Καὶ τίνας ἄρα φείδεσθε; λόγων, ἢ μέλανος, ἢ χάρτου, ἢ πόνου σμικροῦ, τὴν ἐμὴν ἔφρσιν μυρίων πόνων ὀφείλοντες ἀντικαταλλάξασθαι, τοῦ γεννήσαντος, τοῦ θρέψαντος, τοῦ τηλικαῦτα εὐηργετηκότος καὶ μέλλοντος εὐεργετήσεσθαι πλείονα; Καὶ λύσατε ἄρα τὴν σιωπὴν, καὶ γράφετε συχνὰ τὰ καθ' ὑμᾶς· ἢ ζημιωθήσεσθε ἀγάπην, εὐχάς, εὐτυχήματα· τῆς δὲ ραθυμίας καὶ τῆς ἀπειθείας ἔχετε καὶ τὸ Θεῖον αὐτὸ ἐκδικόν, γονικὴν ἀγανάκτησιν ἀμυνόμενον ἴσα τοῖς εἰς αὐτὸν πλημμελήμασιν· ὄνομα γὰρ ἀποδεχόμενος πατρός, σφόδρα τὴν εἰς τοὺς πατέρας ὕβριν ἐπέξεισι Θεός. Ἔρρωσθε.

30. Ἰακώβω τῷ διδασκάλῳ

Χαλεπὸν μὲν τῆς ἐνεγκαμένης πόρρω που στρατεύεσθαι· ἐὰν δὲ παρὰ τῶν ἐκεῖ φιλτάτων περὶ τῆς σφῶν ὑγείας, καὶ ὡς εὖ πράττοιεν, οὐδὲν ἐπιστέλληται, τοῦτο δὴ τὸ χαλεπώτατον, τοῦτο τὸ ἀνήκεστον.

Ἔστι γὰρ ἀπόντων ὁμιλία τὰ γράμματα, καὶ οἷς διατετείχισται τὰ σώματα, τούτοις ἐμποιοῦσι συνάφειαν πόρρωθεν ἐφιπτάμενοι λόγοι, καὶ θέλγουσι καὶ κηλοῦσι τὰς ψυχάς. Καὶ οὗτοι δὴ συνάγουσι καὶ συνοικίζουσι τοὺς μακρὰν ἀπωκισμένους, καὶ κοινωνοὺς ἀπεργάζονται νοημάτων ἀμοιβαδὸν ἀποδιδόμενων οὐδὲν ἔλαττον, ἢ ὡς περὶ συνδιδαιτωμένους καὶ συμπαρόντας. Κάκεῖνο δ' ἐγὼ προσείποιμι τῆς παρουσίας πλεονεκτεῖν τὴν διὰ γραμμάτων ὁμιλίαν καὶ συντυχίαν, ὅτι παροῦσι μὲν μείων ἢ τοῦ εἰδέναι τὰ ἀλλήλων ὀρεξίς· τίς γὰρ ἂν καὶ γλίχοιτο τοῦ ὑπάρχοντος; ἀποῦσι δέ, ὀπόση τοῦ καταμαθεῖν τὴν ἀλλήλων σχολὴν καὶ ἀσχολίαν ἢ ἔφρσις, τοσαύτην ἀποφέρει τὴν ἡδονὴν ἢ τῶν γραμμάτων ἀπόλαυσις· καὶ μὴ μετασχοῦσιν ἄρ' οὐχ ἥττων ἔπεισι λύπη καὶ ἀθυμία, οἷα κάμε τανῦν ἄγγει καὶ περιστρέφει, τρίτον τοῦτον μῆνα μηδὲ γραμματίδιον κομισάμενον, ὧ Σπαρτιατῶν, πλὴν τούτου γε, κάλλιστε· τὸ γὰρ ἀφασία

χρῆσθαι οὐ λακωνίζειν ἐστίν· σὺ δ' ἐπὶ τοσοῦτον σεσιγηκῶς τὸ πάτριον ἦθος περιδεύσθαι δῆλος εἶ, ¹⁾ καὶ δοκεῖς οὖν ἀντὶ Λάκωνος ἰχθὺς ἀφρονότατος. Σύγγνωθι καὶ ἔρρωσο.

31. Ἰακώβω τῷ διδασκάλῳ.

Τὰ πρῶτά μοι τῆς ἐπανελεύσεως ὑγείας προοίμια ἀπὸ Μουσῶν ἄρχεται· καὶ δῆτα τῷ ἐπεράστῳ αὐταῖς Ἰακώβω τὰς ἀπαρχὰς ἀνατίθημι καὶ ταῖς ἡδουτάταις προσρήσει προσαγορεύω.

Πάμπολλα τῆτες ἔπαθον ὑπὸ τῆς ἀγριωτάτης ποδαλγίας, καὶ μέχρι κινδύνων ἔπαθον ὅσα καὶ οἷα μηδεπώποτε. Οὐ γὰρ ἡπίως ἐνέτυχέ μοι, ἀλλὰ μετὰ πάσης ὀμότητος ἀπηνέστατα κατετρύχωσεν οἷς ἐπέβαλε μέλεσιν· ἐπέβαλε δὲ ποσὶ καὶ γόνασι, καὶ ἀποιχομένη ἀπέλιπεν αὐτὰ παντάπασιν ἀσθενῆ, ὥστε μήτοι γε ἐπισκηρίπτεσθαι ²⁾ αὐτοῖς, ἀλλὰ μηδὲ ὡς ἰδίῳις μέλεσι χρῆσθαι· καὶ εἶθε ἅμα τῇ κινήσει συναφαιρεθείη ἢ αἰσθησις! ἀλλ' ὡσπερανεὶ τὴν ἰσχὺν ἀναρπάσασα τῆς κινήσεως ὑπερβολὴν ἀνέλαβεν ἢ αἰσθησις· καὶ τὸ τοῦ ἀνιαροῦ μέγεθος, παράμιλλον ἔχον τῆς αἰσθήσεως τὴν ἀκρίβειαν, ἀνήκεστον ἐγένετο καὶ ἀνύποιστον· καὶ μετὰ δίμηνον μόλις ἄρτι ὀδυνώμενος ἐπεπαύμην, μικρὸν ὅσον ἀνακωχευούσης τῆς ὀδύνης, ἀλλ' οὐπω τῆς κινήσεως ρῶσιν λαμβανούσης.

Ἐν τοιούτῳ δὲ σάλῳ καὶ κλύδωνι τοῦτο διέγνων, ὦ γαθέ, ὡς σώματος ἢ ψυχῆ τὴν ἰδιότητα ³⁾ ὡς μάλιστα διέζευκται καὶ διέσπασται,

¹⁾ Παίζων ὁ συγγραφεὺς ὑπαινίσσεται τὴν καθόλου πονηρίαν, ἐφ' ἣ ἐκωμωδοῦντο οἱ Ἀργεῖοι, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν παροιμιῶν· «ἀργεῖα φορὰ» ἐπὶ τῶν συκοφαντούντων· οἱ γὰρ Ἀργεῖοι φιλόδοκοι· «ἀργεῖοι φῶρες» ἐπὶ τῶν προδήλως πονηρῶν· οἱ γὰρ Ἀργεῖοι ἐπὶ κλοπείᾳ κωμωδοῦνται· «Ἀργεῖους ὄραξ» ἐπὶ τῶν ἐκτενωδῶς πρὸς ὀτιοῦν βλέπόντων καὶ καταπληκτικὸν τι δοκούντων ὄραν· καὶ ἐπὶ τῶν ἐπὶ κλοπῇ ὑπονοουμένων ἰδίως... κ. λ. Corp. Paroem. Gr.

²⁾ Ἐπ. καὶ Χειρ. «ἐπισκηρίπτεσθαι»

³⁾ «τῇ ἰδιότητι»

σωματικῆς ἀσθενείας ἤκιστα καταβαλλούσης αὐτήν. Ὅσῳ γὰρ μᾶλλον ἄρρωστέϊ τὸ σῶμα, καὶ τῶν δυνάμεων ὑφῆσιν ἔχει καὶ ἔλλειψιν, τοσοῦτῳ μείζονα ῥώμην ἢ ψυχὴν κτᾶται καὶ ἰσχύϊν, μηδὲ ὅλως μετασχοῦσα τῆς χαυνότητος καὶ μαλακίας. Σὺ δὲ εἶθε τῆς τοιαύτης πείρας ἀθέατος εἶης καὶ ἀπολαύσις μετρίως τῆς ἐκατέρου δυνάμεως, κάμοι εἰς τοῦπιόν ἐπεύχοιο τὴν ὁμοίαν διάθεσιν. Ἐρρωσο.

32. Τοῖς ἐμοῖς παισίν.

Τὸ θέρος παρήκε, καὶ παρήκασιν αἱ πολεμικαὶ τρικυμῖαι καὶ οἱ ἐνυάλιοι τυφῶνες, καὶ σὺν Θεῷ εἰς τὸν γαλήνιον καὶ ἀτάραχον πάριμεν χειμῶνα. Χειμαδίῳν ἔπεισι χρόνος, καὶ μικρὰ τις ἀνάπαυλα πάλιν ἀπὸ τῶν ὀπλικῶν κλυδωνίων ἐλπίζεται. Παρασκευάσατε τοίνυν τοῖς μὲν ἵπποις τὸν χειμερινὸν χιλόν· προτιμῶνται γὰρ καὶ ἡμῶν αὐτῶν οἱ ἵπποι, καὶ ἡ περὶ αὐτοὺς φροντίς, ὡς περ εὐεργέτας, ἔχει τὰ πρεσβεῖα. Καὶ ἡμῖν δὲ ἐτοιμάσατε τὰ ἐπιτήδεια διαρκέστατα· τοῖς γὰρ πεπονηκόσι τὴν διὰ χειμῶνος ἀνάπαυλαν μετὰ πολλοῦ θάλπου καὶ γε τρυφῆς, ὅσην τινὰ συγχωρεῖ φιλοσοφία, προσήκει περικοσμεῖσθαι.

Δύο πάλιν ἐβδομάδας ἡ ποδαλγία σφόδρα με κατατρυχώσασα, δεινὴν καὶ χαλεπὴν παρέσχετο τὴν ἄρχουσαν ἐπάνοδον, καὶ αὐτῆς τῆς σὺν μυρίοις πόνοις καθόδου δυσχερεστέραν. Νυκτὸς ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ἄϋπνος· μεθ' ἡμέραν, πρὸς ταῖς ἀλγηδόσι, μηδὲν ἀνεκτόν· ὑπ' ἀνορεξίας ἄποτος· ἄσιτος τῇ ταραχῇ τοῦ ἄρματος, τῇ ἀνωμαλίᾳ τῆς ὁδοῦ, τῷ ὑπὸ τοῦ κονιορτοῦ πνίγει, τῇ ἀλέᾳ μικροῦ δεῖν εἰς τὰ λοίσθια νενευκῶς. Ἐπὶ δὲ τούτοις τινῶν παλαμναίων τῇ πόρῃ, ὑπὸ ξηρότητος λίαν εὐκαταφλέκτῳ γεγонуίᾳ, πῦρ ἐξαψάντων, ἡ μὲν γῆ τῇ ἀσβόλῳ ἦν ἠθαλωμένη, καπνὸς δὲ ἐπήγλυε τὸν ἀέρα, καὶ βαρυτάτην ἀρεῖς δυσωδίαν δι' ἀμφοῖν ἐπίεζε τοὺς πνευστικούς πόρους, καὶ δεινῶς ἔπασχον οἱ ῥωννύμενοι τὰ σώματα, τοῖς δ' ἀσθενῶς διαχειμένοις ὅλως ἀνύποιστος καὶ ἀνήκεστος ἦν ἡ πορεία· ἐμοὶ δὲ μετὰ στεναγμῶν καὶ ὀλολυγῆς ἐπεραίνετο. Κατὰ δὲ τὴν γέφυραν, ἡπερ ὁ Τεμίσιος ποταμὸς σχεδίαις ἔζευκτο,

κίνδυνον ἀνεδυσάμην φοβερὸν. Ἀμάξῃ γάρ, πυραυλικὸν φερούση, συνεχέθη, οὐκ οἶδ' ὅπως, τὸ ἄρμα, ὧπερ ἐπωχούμην ἀνακεκλιμένος, καὶ οἱ παριππεύοντες οἰκέται ἤδη παρῆλθον· τὸ δὲ ἄρμα τῇ φορᾷ τοῦ πυραυλικοῦ μόνον οὐ διερράγη, καὶ μόνη τῇ ἐξ ὕψους χάριτι καὶ εὐμενεῖα περισωθεῖς, ἀσινῆς ἐπεραιώθην. Καὶ διὰ τοῦτο σχεδὸν ἡμιθνής¹⁾ τὸ λοιπὸν ἀνυσάμενος τῆς ὁδοῦ, μεμονωμένος κατῆγον, ὅποι ἐν τῷ σταθμῷ μήτε σκηνὴν εὐρηκώς, μήτε τὰ σκευοφόρα, τῆς διανύσεως χαλεπωτέραν ἔσχον καταζυγῆν, καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἄρα τὰ μέγιστα κεκακοπαθηκώς τῇ ὑστεραίᾳ πάλιν ἐς ἴσα τοῖς ὁμοίοις παθήμασι πεπάλαικα καὶ τεταλαιπώρηκα. Θεοῦ δὲ διδόντος κατὰ μικρὸν ἀνηνεγκάμην ταῖς ἐπιούσαις, καὶ ἀνερράϊσα, τῆς τε νόσου κατὰ κράτος ἀπηλλάγην, καὶ ἐρρωμένως ἔγω τὰ νῦν, καὶ χάριτας οἶδα τῷ σεσωκότι. Καὶ ὑμεῖς ἄρα ταῖς ἀγιστεῖαις, ἃς ἡ ἡμετέρα θέμις ἐπιτελεῖ, τὸ Θεῖον ἐξευμενίσατε, τὸ τὰς ἡμετέρας παραβλέψαν ἀμαρτίας, καὶ μὴ εἰς κρίσιν ἐλθόν, ἀλλ' οἰκτεῖραν ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς. Ἐρρωσθε.

33. Ἀ ν ω ν ὄ μ ω .²⁾

Οἶσθα καλῶς ὅποσα περὶ Ἥφαιστου καὶ Ἀφροδίτης ποιητῶν παισὶ μεμύθευται, ὅτι δηλαδὴ ἡ καλλίστη Θεῶν τῷ χειρώνακτι καὶ ἀσβόλης ἔμπλεω, προσέτι δὲ καὶ χολῷ Ἥφαιστῳ συνέζευκτο καὶ ἀβίωτον βίον ἐβίω, ἢ, ἀληθέστερον εἰπεῖν, θανάτου χείρονα ἀθανασίαν κατεδεδίκαστο· καὶ ὡς ὁ Ἄρης αὐτῆς ἠράσθη καὶ ἐπέτυχε, καὶ τέλος ἐσαγηνεύθη ἀγρεύων ἀλλοτρίους θαλάμους,³⁾ καὶ ὅσ' ἐφεξῆς ὁ μῦθος κομψῶς ἀπαγγέλλει.

Ἄλλὰ τὰ ἐνταῦθα συμβάντα οὐ μῦθος εἰσίν, οὐδὲ ποιητῶν ἀναπλάσματα. Εἶδομεν γάρ οὐκ ὄναρ, ἀλλ' ὕπαρ, παρθένον, Ἀφροδίτης

¹⁾ « ἡμιθνής »

²⁾ Ἐνθάδε πιθανῶς ποιεῖται λόγον ὁ Ἰξ ἀπορρήτων περὶ ἰδίας Ουγατρῆς.

³⁾ « ἀγρεύων ἀλλοτρίου ».

ἄγαλμα, χλωῶ μὲν οὐ συνοικιζομένην (ἔδυστύχει γὰρ ἂν μετρίως, ἅτε ἑνός τινος μέρους ἀσθενοῦντος), μορμολυκείῳ δέ τινι ἀνηλεῶς συζευγνυμένην, ἔς τοσοῦτον ὄψιν τε καὶ γνώμην καὶ ψυχὴν ἀθλίως ἔχοντι, ὥστε καὶ γραῦν, οὕπω τὰς φρένας ἀπολωλεκυῖαν, τὸν πρὸς αὐτὸν γάμον ὄλαις ὀρμαῖς ἀπανήνασθαι ἂν. Ἄλλ' ἡμεῖς εἶδομεν κόρην, τῷ ὑπερβάλλοντι τῆς ὥρας ἀμιλλωμένην αὐτῇ τῇ Κυθερείᾳ,¹⁾ τῷ Χάρωνος ἀγριωτέρῳ παραδιδόμενην. Εἶδομεν τὸ ρόδον, τὸ φέριστον τῶν ἀνθέων, τὴν ἔδραν τῆς ἀηδόνας, τὸ πυχάζον στέφανον, τὸ εὐφραῖνον ὄρασιν, τὸ ἠδῦνον ὄσφρησιν, τὸ στηρίζον καρδίαν, ὑπὸ δυσειδοῦς κόρακος ἐλεεινῶς καταπατούμενον. Εἶδομεν ἀηδόνα ὑπὸ γλαυκὸς σπαρασσομένην· εἶδομεν τὸ χρυσοῦν τῆς ἔριδος μῆλον συὸς ὀδοῦσι καταμασώμενον²⁾· εἶδομεν ὠραῖον βότρυν, νέκταρ ἀπολείβοντα, ὑπ' ἐχίνου χερσαίου κατεσθιόμενον· εἶδομεν λαμπρὰν καὶ διαυγῆ σφενδόνην ἐμπηγνυμένην χαλκῷ δακτυλίῳ. Καὶ Διῶπῳ μὲν ὁ κἀνθαρος Διὸς γόνασιν ἐνδiciaitᾶται· ἐνταῦθα δὲ περικαλλῆς περιστερὰ συμφωλεύει κανθάρῳ. Καὶ Περσεφόνην μὲν Πλούτων³⁾ διώκει καὶ Τάρταρος ὑποδέχεται· ταυτηνὶ δὲ τὴν Νηρηίδα, πολλοῖς οὔσαν περιμάχητον, Κέρβερος ἀφαρπάζει.

Τοιαῦτα γοῦν εἶδομεν, ὦ φίλε, καὶ ἰδόντες πικρῶς ἠλεήσαμεν· ἐλέησον δὲ καὶ αὐτός· ὁ γὰρ ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ τῶν καλῶν μὴ δεινοπαθῶν ὄλως ἀναίσθητος.

¹⁾ « αὐτῇ τῇ κατηρείᾳ »

²⁾ « ἀναμασώμενον »

³⁾ « Ἀπόλλων »